

Antoni Gluziński

(1856 – 1935)

Antoni Władysław Gluziński urodził się 18 maja 1856 roku we Włocławku. Był synem zasłużonego w Sompolnie lekarza Franciszka Wiercimaka (nazwisko Gluziński przyjął później) i Walerii z Szarlów. Antoni uczęszczał do szkół w Koninie i Krakowie. W 1880 roku ukończył medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim i uzyskał stopień doktora wszech nauk lekarskich. W latach 1881 – 1882 pełnił funkcję asystenta w Katedrze Fizjologii, a w latach 1882 – 1885 asystenta w Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1885 roku, na podstawie pracy „O wpływie wyskoku na czynność żołądka fizjologicznego i patologicznie zmienionego”, habilitował się w zakresie patologii i terapii szczegółowej. W latach 1893 – 1897 kierował Katedrą Patologii Ogólnej i Doświadczalnej UJ. W okresie krakowskim zajmował się głównie diagnostyką i leczeniem chorób żołądka. Jest on uważany za współtwórcę gastrologii polskiej. W publikacji pt. „Nowy przyczynik do sposobów badania żołądka” (1884) opisał metodę otrzymywania treści żołądkowej, stosując jako bodziec śniadanie białkowe. Natomiast w pracy „De l'hypersecretion et de l'hyperacidite du suc gastrique” (1887) określił prawidłowe wartości kwasoty żołądkowej i dowiódł, że właściwy fizjologiczny proces trawienia odbywa się w jelitach cienkich.

W połowie lat dziewięćdziesiątych XIX wieku lwowscy lekarze, profesorowie i inteligencja doprowadzi-

Operując swobodnie najnowszymi metodami badania i leczenia, Gluziński pozostawał zawsze empirykiem. Świetny w rozpoznawaniach, wytrawny w rokowaniu, umiał w leczeniu znaleźć właściwą i najlepszą drogę postępowania.

R. Rencki, J. Marischler – współpracownicy z Kliniki Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Lwowskiego.

li do otwarcia, po długiej przerwie, wydziału lekarskiego na tamtejszym uniwersytecie. Wówczas to Gluziński przeniósł się do Lwowa. Tam też, niemal od podstaw, zorganizował Klinikę Chorób Wewnętrznych i kierował nią w latach 1897 – 1918. W tym czasie pełnił funkcję dziekana wydziału lekarskiego (1898 – 1899), godność rektora (1905 – 1906) i prorektora uczelni (1906 – 1908). W 1902 roku opublikował najważniejszą pracę „O wczesnym rozpoznawaniu raka żołądka”. W literaturze znana jest pod nazwą próby Gluzińskiego. Polega ona na badaniu treści żołądkowej i służy do wykrywania raka. Treść żołądkowa pobierana jest trzykrotnie: na czczo, po 45 minutach od spożycia drobno posiekanego, ugotowanego białka jaja kurzego i po 5 godzinach od spożycia obiadu próbnego, złożonego z talerza rosółu, 150 – 200 g befsztyka i 150 g purée ziemniaczanego. W każdej próbce treści żołądkowej oznacza się kwas solny. Jego brak w jednej z próbek, a obecność w dwóch innych, świadczy o niedomodze wydzielniczej żołądka, mającej miejsce w fazie przejścia wrzodu żołądka w raka. Nieobecność kwasu solnego w dwóch, a tym bardziej w trzech próbkach soku żołądkowego, pozwala postawić diagnozę – rak żołądka. Prace Gluzińskiego nad chorobami żołądka rozślawiły go w Europie, a opracowana przez niego próba była używana jeszcze do niedawna.

W 1897 roku w pracy pt. „Nowa próba na barwniki żółciowe” Gluziński opisał oryginalną próbę formalinową na wykrywanie tychże barwników.

Polega ona na dodawaniu formaldehydu do badanego materiału, ogrzewaniu przez kilka minut w temperaturze 100°C, a następnie chłodzeniu i dodawaniu kilku kropel kwasu solnego. Pojawienie się barwy ametystowo-fioletowej świadczy o obecności barwników żółciowych w badanym materiale. W czasie pracy na Uniwersytecie Lwowskim Antoni Gluziński prowadził wiele badań naukowych i klinicznych. Po jego odejściu lwowska klinika wciąż działała prężnie i już w roku 1924 wprowadzono insulinę do leczenia cukrzycy. Pierwszym pacjentem, który otrzymał ten lek, był Jan Kasproicz.

W 1919 roku Gluziński objął Klinikę Medycyny Wewnętrznej w Warszawie. Najciekawsze jego prace z okresu pracy w Warszawie dotyczyły diagnostyki i leczenia narządów wewnętrznych u chorych zakażonych kiłą. W tym zakresie ogłosił kilka prac, m.in. „Marskość wątroby a kiła” (1933) oraz „Żółtaczkę i ostry żółty zanik wątroby na tle kiły” (1933).

Antoni Gluziński był członkiem prestiżowych stowarzyszeń naukowych. Uhonorowano go także wysokimi odznaczeniami krajowymi i zagranicznymi. Przez 18 lat (1907 – 1925) stał na czele Towarzystwa Internistów Ziemi Polskich. W 1929 roku otrzymał doktorat honoris causa Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Zmarł w Warszawie 10 kwietnia 1935 roku.

Marzena Ciszynska
Doktorantka w Klinice Chirurgii Dziecięcej UMB.